

فقہ پزشکی

درس فرمعنوی حج

گردآورندگان:

دکتر محمد علی حیدری

صاحب نثر کوہ مقدم

www.ketab.ir

سرشناسه	:	حیدری، محمدعلی، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور	:	فقه پزشکی در سفر معنوی حج/گردآورندگان محمدعلی حیدری، صدیقه نقره کوب مقدم.
مشخصات نشر	:	اصفهان: انتشارات مانی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۱۰۴ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۱۸۴-۱۳۸-۵
وضعیت فهرست نویسی	:	فیفا
موضوع	:	حج -- جنبه های بهداشتی
موضوع	:	Hajj -- Health aspects*
موضوع	:	حاجیان -- ایران -- مراقبت های پزشکی
موضوع	:	Hajjis -- Iran -- medical care*
موضوع	:	حج -- جنبه های روان شناسی
موضوع	:	Hajj -- Psychological aspects*
موضوع	:	بیماری های واگیر
موضوع	:	Communicable diseases
شناسه روده	:	نقره کوب مقدم، صدیقه، ۱۳۵۶ -
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۷ف۷۹ح/۸/۱۸۸BP
رده بندی دیویی	:	۲۹۷/۳۵۷
شماره کتابشناسی	:	۵۲۵۸۴۸۱

اصفهان:

صندوق پستی: ۳۰۶-۱۶۰۵

تلفکس: ۳۱-۲۶۶۲۸۵۹۰

فقه پزشکی در سفر معنوی حج
دکتر محمدعلی حیدری، صدیقه نقره کوب مقدم

مانی

اول/۱۳۹۷

۹-۱۲۷-۱۸۴-۶۰۰-۹۷۸

۱۲۰۰۰

نام کتاب

گردآورندگان

ناشر

نوبت چاپ

شابک

قیمت:

فهرست مطالب

دییآچه	۱۱
مقدمه	۱۳
بخش اول: کلیات	۱۵
فصل اول: شناخت عربستان	۱۷
۱- جغرافیای عربستان	۱۷
۲- کشور عربستان سعودی	۱۸
۳- آب و هوای عربستان	۱۹
مکه	۱۹
مدینه	۱۹
۴- بهداشت عربستان	۲۰
۵- آثار و فواید سفر	۲۰
فصل دوم: معنا و مفهوم حج و عمره	۲۱
۱. معنای حج	۲۱
۲. معنای عمره	۲۱
۳- اقسام عمره	۲۲
۴- اقسام حج	۲۳
۵- تعریف حج تمتع	۲۳

فصل سوم: آشنایی اجمالی با برنامه های حج و عمره ۲۵

اعمال حج تمتع ۲۵

بخش دوم: معاینات پزشکی ۲۹

فصل اول: استطاعت ۳۱

۱- تعریف استطاعت ۳۱

۲- اقسام استطاعت ۳۱

۳- ادله فقهی استطاعت ۳۳

۴- مرجع تعیین استطاعت جسمی در حج ۳۴

فصل دوم: نکات مورد اهمیت پزشکان و زائران ۳۴

هدف از معاینات پزشکی ۳۴

نکات مورد اهمیت پزشکان ۳۵

نکات مورد نظر زائران قبل از وف ۳۵

فصل سوم: اهمیت معاینات پزشکی ۳۶

فصل چهارم: ادله فقهی در عدم استطاعت جسمی ۳۷

۱- آیات قرآن ۳۷

۲- روایات ۳۸

۳- مسائل شرعی ۳۹

بخش سوم: بهداشت در حج ۴۱

فصل اول: بهداشت از نظر اسلام ۴۳

نکته مهم ۴۳

بهداشت فردی ۴۴

بهداشت محیط ۴۴

بهداشت تغذیه ۴۵

۴۷	فصل دوم: بهداشت فردی
۴۷	عرق سوز
۴۸	پیشگیری
۴۸	درمان
۴۸	گرمزدگی
۴۹	پیشگیری
۴۹	درمان
۴۹	فصل سوم: بهداشت محیط
۵۱	فصل چهارم: بهداشت تغذیه
۵۲	پیشگیری
۵۳	نکته مهم
۵۵	بخش چهارم: بهداشت روانی
۵۷	فصل اول: تعریف بهداشت روانی
۵۷	۱- تعریف سلامتی
۵۷	۲- ویژگی‌های کلی بیماری‌های روانی
۵۷	۳- معنای لغوی بهداشت روانی
۵۸	۴- تعریف بهداشت روانی
۵۸	۵- اهداف بهداشت روانی
۵۹	فصل دوم: بیماری وسواس
۵۹	۱- تعریف وسواس
۵۹	۲- بیماری وسواس در حج
۶۰	۳- بیماری وسواس از نظر اسلام
۶۱	فصل سوم: اضطراب

۶۱.....	۱-تعریف اضطراب
۶۱.....	۲-اضطراب درحج
۶۱.....	۳-درمان فقهی
۶۲.....	فصل چهارم: استرس (فشارروانی)
۶۲.....	۱-تعریف استرس
۶۲.....	۲-استرس در سفر حج
۶۳.....	۱-۲-۱-جای بردن حج
۶۳.....	۲-۲-۱-دی بودن حج
۶۳.....	۲-۳-ویژگی های تقاضای اجتماعی سفر حج
۶۳.....	فصل پنجم: معیار سلامت و ایمنی در اسلام
۶۴.....	۱-درمان، با ذکر و یاد خدا
۶۵.....	۲-درمان، با خواندن قرآن و دعا
۶۵.....	۳-درمان، با توبه کردن
۶۷.....	بخش پنجم: بیماری های شایع و عفونی در حج
۶۹.....	فصل اول: شناخت بیماری های شایع در حج
۶۹.....	۱-انواع بیماری های عفونی
۶۹.....	۱-۱-عفونت های تنفسی
۷۲.....	۱-۲-مشکلات گوارشی
۷۳.....	۱-۳-عفونت های پوستی
۷۴.....	۱-۴-عفونت های مننژوکوکی
۷۵.....	۱-۵-عفونت های واژینال و مجاری ادرار
۷۶.....	۱-۶-هیپاتیت ویروسی
۷۶.....	۱-۷-هیپاتیت در تراشیدن موی سر (حلق)

۷۸	۲- بیماری‌های زمینه‌ای
۷۸	۲-۱ دیابت
۷۸	۲-۲ بیماری‌های دیگر
۷۹	۲-۳ بیماری‌های دهان و دندان
۷۹	فصل دوم: ادله فقهی در صورت بروز بیماری
۷۹	۱- بیماری وعدم توانایی قبل از انجام اعمال حج
۸۰	۲- بیماری وعدم توانایی در اعمال حج
۸۰	۲-۱ ارفاق
۸۰	۲-۲ سعی
۸۰	۲-۳ وقوف در عرفات
۸۱	۲-۴ وقوف در منبر احرام
۸۱	۲-۵ رمی جمرات
۸۲	۲-۶ قربانی
۸۲	۲-۷ نکته مهم
۸۳	۳- تراشیدن موی سر (حلق) در روایات
۸۵	۴- احکام کشیدن دندان
۸۵	۵- تزریق آمپول در حال احرام
۸۶	۶- موارد جواز بیرون آوردن خون از بدن
۸۷	بخش ششم: بهداشت زنان در حج
۸۹	فصل اول: استفاده از قرص‌های ضد عادت ماهانه
۸۹	۱- مصرف قرص‌های ضد عادت ماهانه در سفر حج
۹۰	۱-۱ مصرف غلط این قرص‌ها چه عوارضی در پی دارد؟
۹۱	۱-۲ مصرف قرص‌های جلوگیری در زنان بالای ۴۵ سال

- ۳-۱ مصرف همزمان قرصهای جلوگیری با داروهای دیگر ۹۱
- فصل دوم: توصیه به زنان باردار ۹۳
- فصل سوم: احکام بانوان در حج ۹۴
- ۱- احکام دوران قاعدگی ۹۴
- ۲- وظایف زن مستحاضه در حج ۹۴
- ۱-۲ تعریف استحاضه ۹۴
- ۲-۲ تسام استحاضه ۹۴
- ۲-۱۴ اهرام درمیقاتهای دیگر ۹۵
- ۲-۵ وظیفه مستحاضه قلیله در نماز و طواف ۹۵
- ۲-۶ وظیفه مستحاضه متوسطه در نماز و طواف ۹۵
- ۲-۷ وظیفه مستحاضه کثیره در نماز و طواف ۹۶
- ۳- وظایف حائض در حج ۹۶
- ۳-۱ وظیفه زن حائض نسبت به احرام ۹۶
- ۳-۲ احرام در مسجد شجره ۹۶
- ۲- وظیفه زن حائض در نماز و طواف ۹۷
- ۳- احکام جلوگیری از عادت ماهانه در حج ۹۸
- فهرست منابع ۱۰۱

دیباجه

أَلَمْ يَخْلُقْ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ بَيْتَهُ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى أَشْرَفِ خَلْقِهِ
مُحَمَّدٍ رَّآلِهِ الظَّاهِرِينَ الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَظَهَّرَهُمْ تَظْهِيرًا

مراسم باشکوه حج انظار مردم دارای اهمیت و جایگاه ویژه ای است، به طوری که در میان واجبات الهی هیچ چیز دیگری غیر از نماز با آن برابری نمی کند. در روایتی آمده است:

(أَمَانَتُهُ لَيْسَ شَيْءٌ بَعْدَهُ إِلَّا مِنَ الْحَجِّ إِلَّا الصَّلَاةُ)^۱

هیچ چیزی بر ترازی نیست، مگر نماز...

در حدیثی دیگر رسول خدا (ص) فرمود:

(الْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جِزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ)^۲

حجی که مقبول خداوند واقع شود پاداش و اجر آن جز بهشت نمی باشد.

فقهای اسلام در طول چندین قرن با تحمل رنج و مشقت فراوان، احادیث بسیاری را از بیانات معصومین (علیهم السلام) پیرامون حج، در منابع فقهی و مجامع حدیثی گرد آورده اند.

۱. وسائل الشیعه، محمد بن الحسن الحر العاملی، ج ۸، ص ۷۷

۲. صحیح البخاری، محمد بن اسماعیل بخاری، ج ۳، ص ۱۸

محققان و پژوهشگران در دوره‌های اخیر، نیز به نوبه‌ی خود با مراجعه به منابع یادشده، پیرامون مسائل فقهی و مناسک حج و نیز مسائل بهداشتی و پزشکی رساله‌های ارزشمندی از خود برجا نهاده‌اند.

با توجه به اینکه هر ساله شمار کسانی که به مراسم حج می‌روند رو به افزایش است، مسافرانی که به این سفر می‌روند با مسائل ویژه محیطی روبرو میشوند مانند خطرات ناشی از محیط‌های فیزیکی و یا میکروبی که خطر همیشگی بیماری و یا حتی مرگ را به دنبال دارد. با همه این خطرات، ارزیابی میزان خطر بیماری‌ها و اتخاذ تدابیر بهداشتی درمانی، آگاه‌سازی پزشکان و در نهایت آموزش حاجیان به میزان زیادی از احتمال بیماری‌ها می‌کاهد.

بنابراین شناخت بهداشت، بیماری‌ها و مسائل پزشکی مورد نیاز در این سفر از اهمیت زیادی برخوردار است.

کتاب حاضر که حج را از منظر بفره پزشکی مورد نگرش قرار داده کاری از همین دست به شمار می‌آید که توسط خانم صبیحہ نذیرہ کوب مقدم کارشناس ارشد فقه و مبانی حقوق با راهنمایی جناب آقای دکتر محمد علی حدادی استاد دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد و مدیر کاروانهای حج تمتع گردآوری شده است.

امید آنکه این تحقیق گامی باشد برای آشنایی رانران خانه‌ی دوست با اهمیت سفری که در پیش دارند و راهی باشد برای معرفت و شناخت مسائل فقهی و پزشکی در این سفر تا زمینه تقرب هر چه بیشتر آنان به خداوند فراهم آید.

انه ولی التوفیق